

Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi¹

M. Betül Yılmaz²,
Feza Orhan³

Özet

Bu çalışmada karma öğrenme ortamında ders alan üniversite öğrencilerinin akademik başarıları, web materyalini kullanma davranışları ve derse devamları öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmiştir. Araştırma Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersini alan 91 lisans öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarını belirlemek için Biggs, Kember ve Leung'e ait olan 'Ders Çalışma Yaklaşımı Ölçeği'nin uyarlanmış Türkçe versiyonu kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları, öğrencilerin karma öğrenme ortamındaki akademik başarılarının, Web materyalini düzenli kullanma davranışlarının, yüz yüze derse ve Web ortamında derse devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermediği yönündedir. Araştırmanın sonuçları, karma öğrenme ortamının gerek derin gerekse yüzeysel öğrenme yaklaşımına sahip öğrencilerin akademik başarıları, Web tabanlı öğrenme ortamını düzenli kullanmaları, yüz yüze ve Web tabanlı öğrenme ortamına devamları üzerinde olumlu etkisi olduğunu göstermektedir. Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak; üniversitelerdeki yüz yüze öğretim ortamlarının Web tabanlı ortamlarla harmanlanması; böylelikle öğrencilere etkili öğrenme ortamları sunan karma öğrenme ortamlarının oluşturulması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Karma öğrenme; derin öğrenme; öğrenme yaklaşımları; yükseköğrenim

¹ Bu çalışma M. Betül Yılmaz'ın doktora tezinden üretilmiştir.

² Dr. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Eğitim Fakültesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul/TÜRKİYE E-mail: beyilmaz@yildiz.edu.tr

³ Doç. Dr. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Eğitim Fakültesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul/TÜRKİYE E-mail: forhan@yildiz.edu.tr

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011).). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

Evaluation of university students' academic achievements, web material using behaviors, and attendances in respect to their learning approaches in a blended learning environment

Abstract

In this study; in a blended learning environment, university students' academic achievements, web material using behaviors, and attendances to the learning environment are evaluated according to their learning approaches. The subjects participated in the study were 91 university students who enrolled on 'Instructional Technologies and Material Development' course. The adapted Turkish version of Biggs, Kember and Leung (2001)'s 'revised 2F Study Process Questionnaire' was used to reveal the students' learning approaches. The findings demonstrated that student' academic achievements, web material using behaviors, and attendances to face to face and Web based learning environments did not show statistically significant differences between deep and surface learners. The results showed that; blended learning environment has a positive effect on academic achievements, using Web based learning environments regularly and attendance to learning environments for both deep and surface learners. Based on the study results; it is recommended to blend the face to face courses with Web based learning to reach more efficient learning environments.

Keywords: Blended learning; deep learning; learning approaches; higher education

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

Giriş

Bilgisayar ve 90'lı yıllardan itibaren Internet bir yandan sanayi çağından bilgi çağına geçişi tetiklerken bir yandan da toplumdaki pek çok kurumun işleyiş ve yapısının değişmesine yol açmıştır. Toplumu oluşturan tüm alt sistemlerdeki değişimleri bünyesine hızla yansıtmak durumunda olan eğitim sistemi de bilgisayara ve Internet'e dayalı teknolojileri yaygın ve etkili bir şekilde kullanma çabası içindedir. Eğitim sisteminin en üst basamağında yer alan yüksek öğretim de bu çaba dâhilinde -Internet'e dayalı uzaktan eğitim gibi- yenilikçi dönüşümler içindedir (Garrison ve Hanuka, 2004). Örneğin ABD'ndeki üniversite lisans öğrencilerinin en az bir dersi uzaktan eğitim yoluyla alma oranı; 1999-2000 öğretim yılında %8, 2003-2004 öğretim yılında %16 iken aynı oran 2007-2008'de %20'yi bulmuştur (Allen ve Seaman, 2008).

Dünyadaki bu gelişmeler çerçevesinde Türkiye'deki duruma bakıldığında 2011 itibariyle hanelerde bilgisayar kullanım oranının % 46.4, Internet kullanım oranının ise %45 olduğu görülmektedir (TÜİK, 2011). Yakın zamanda yayınlanan bilgi toplumu istatistiklerine göre ise Türkiye'de internet kullanım oranı %34 olarak belirlenmiştir (DPT, 2010). Bu veri, Türkiye'de bireylerin bilgisayar ve Internet'i günlük yaşamlarına dâhil ettiklerini göstermektedir. Toplumun önemli bir kısmının Internet kullanıcısı olduğu ülkemizde Internet'e dayalı uzaktan eğitim uygulamalarının kullanımına bakıldığında bu alanda da gelişmeler olduğu görülmektedir. Nitekim 2011 yılı itibariyle Türkiye'de yedi farklı devlet ve vakıf üniversitesi bünyesinde 12 ön lisans ve altı yüksek lisans programı Internet'e dayalı uzaktan eğitim ile sürdürülmektedir (YÖK, 2011). Ayrıca 2011 yılında kanunlaşan 6111 sayılı yasa ile tüm yüksek öğretim kurumlarına ön lisans, lisans ve yüksek lisans düzeylerinde istedikleri dersleri uzaktan eğitimle verme hakkı tanınmıştır.

Uzaktan eğitim 'öğrenme grubundakilerin birbirlerinden uzakta olduğu ve etkileşimli iletişim sistemlerinin öğrenen, öğretmen ve kaynakları birbirlerine bağladığı kurumsal öğrenme ortamı" şeklinde tanımlanabilir (Schlosser ve Simonson, 2006). Gelişen teknoloji ile öğrenenlerin öğretmenle ve diğer öğrenenlerle arasında iletişim ve etkileşim kopukluğunu gidermek üzere e-öğrenme uygulamaları kullanılmaya başlanmıştır. E-öğrenme; "öğrenmeyi anlamlı etkinlikler ve etkileşim yoluyla gerçekleştirmeye yardımcı olacak pedagojik araçların; Internet, web tabanlı teknolojiler ve iletişim teknolojileri kanalıyla öğrenene

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

ulaştırıldığı açık ve dağıtık (distributed) öğrenme ortamı”dır (Dabbagh ve Banan-Ritland, 2005).

E-öğrenme ortamındaki öğrenenler -yüz yüze öğrenme ortamında bulunan ve öğrenmenin önemli bir kısmını yüz yüze öğrenme ortamında gerçekleştiren bireylerin tersine- çoğunlukla evlerinde ve tek başlarına öğrenirler (Guri-Rosenblit, 2005). Bu ortamdaki öğrenenlerin diğer öğrenenler ve ders öğretmeni ile olan etkileşimleri e-posta, forum, bilgisayar üzerinden canlı sohbet gibi elektronik yollarla olmakta ve ağırlıklı olarak metin tabanlı yürütülmektedir. Oysa öğrenenlerin ortak bir bilgi tabanına erişebilmeleri için ahenkli/uyumlu bir sohbet ortamı gereklidir (Schweizer, Weidenmann, Bernd, 2003). Ancak e-öğrenme çerçevesinde sunulan forum ve sohbet odaları gibi çözümler, sundukları kesik kesik iletişim imkânları ile bu ahengin yakalanmasında yetersiz kalmaktadır. Sadece Internet üzerinden iletişim kurabilen öğrenenlerde “siberuzay”da yalıtılmışlık ve kopukluk gibi duyguların ortaya çıktığı belirtilmektedir (Ouzts, 2006). Dolayısıyla süreç öğrenmeye yönelik motivasyonda azalma ve buna bağlı olarak eğitimi tamamlamadan terk etme ile sonuçlanmaktadır (Osguthorpe ve Graham, 2003). Bu olumsuzluklar öğrenmenin kalıcılığında azalma gibi öğrenme çıktılarına da yol açabilmektedir (Rovai ve Wighting, 2005). Yüz yüze iletişim eksikliğinin e-öğrenme ortamlarına getirdiği bu olumsuz sonuçları bertaraf edebilmek üzere 90’lı yılların sonlarından itibaren karma (blended/hybrid) öğrenme ortamları kullanılmaya başlanmıştır.

Karma öğrenme; geleneksel yüz yüze öğretim ve bilgisayar tabanlı öğretim ortamlarının kombinasyonu (Graham, 2006) olup; geleneksel öğretim yaklaşımları ile bilgi ve iletişim teknolojilerinin karıldığı ve dolayısıyla “sınıfta oturma zamanının” azaltıldığı bir öğrenme ortamıdır (Garrison, Kanuka ve Hawes, 2002, akt: Vaughan, 2007). Karma öğrenme ortamında; öğrenenler belirli bir takvim çerçevesinde düzenli olarak ya da aralıklarla yüz yüze derslere devam ederlerken, sınıf dışına çıktıklarında da web tabanlı öğretimle sunulan öğrenme materyalleri ile desteklenirler (Dabbagh ve Banan-Ritland, 2005, 23). Yapılan pek çok araştırmada elde edilen bulgular; karma öğrenme ortamlarındaki öğrenenlerin akademik başarılarının, geleneksel yüz yüze öğrenme ve uzaktan öğrenme ortamlarındaki öğrencilerinkine göre daha yüksek olduğunu (Buck, 2008; Byrne, Flood ve Willis, 2002; Ellez ve Sezgin, 2002; Ng, 2002; Zeegers, 2001; Futch, 2005; Tuckman, 2002; Khine ve Lourdasamy, 2003), bu ortamdaki öğrenenlerin; kuramsal öğrenmeleri uygulamaya

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011).). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

daha etkili yansıttıklarını (Davies ve diğ.,2005), yüz yüze ortamlar dışındaki zamanlarda bilgisayar ve İnternet destekli materyalle çalışmaktan dolayı memnuniyetlerinin daha yüksek olduğunu (Orhan, 2008; Usta, 2007; Akkoyunlu ve Yılmaz, 2007; Lapuh Bele ve Rugelj, 2007; Rovai ve Jordan, 2004; Khine, ve Lourdusamy, 2003; Parkinson ve diğ., 2003) göstermektedir.

Öğrenenlerin bireysel farklılıkları her tür öğrenme ortamında dikkate alınması gereken önemli bir unsurdur. Alanyazın karma öğrenme ortamlarının kişilik özellikleri (Duff ve diğ., 2004) ve öz-düzenleme becerileri (Lynch ve Dembo, 2004; Orhan, 2007) gibi bireysel farklılıklara hitap ettiğini göstermektedir. Öğrenenlerin bireysel farklılıkları ile ilgili olarak üzerinde çalışılan konulardan bir tanesi de öğrenme yaklaşımlarıdır. Ancak literatürde karma öğrenme ortamlarında öğrenme yaklaşımı ile ilgili sınırlı sayıda araştırmaya (Ellis ve diğ., 2006; Ellis ve diğ., 2009) rastlanmıştır.

İlk kez Marton ve Säljö (1976) tarafından ortaya atılan öğrenme yaklaşımları kavramı bireyin belirli bir öğrenme işini gerçekleştirmek için gözettiği amaç ve seçtiği etkinliklerdeki farklılaşmayı ifade etmekte (Entwistle ve McCune, 2004), öğrenenlerin ders çalışırken kullandıkları stratejileri ve bu stratejileri seçme amaçlarını kapsamaktadır (Prosser ve Trigwell, 1999). Özellikle İngiltere ve eski sömürgelerinde daha çok çalışılmakta olan (Cuthbert, 2005) öğrenme yaklaşımları alanında öğrenenler ‘derin öğrenenler’ ve ‘yüzeysel öğrenenler’ şeklinde iki kategoriye ayrılır. Derin öğrenenler öğrenme sırasında anlam arayışına girerken, yüzeysel öğrenenler herhangi bir ilişkilendirme yapmadan anahtar sözcükleri ezberleme yolunu tercih ederler (Marton ve Säljö, 1976). Bireylerin öğrenme yaklaşımları arasındaki farklılıkların bilinmesi, öğretimi planlarken daha etkili ve yaratıcı yollar bulunmasına ve bu sayede daha nitelikli öğrenme çıktılarına erişmeye yardımcı olabilir (Entwistle, 1997; Biggs, 1999). Derin öğrenenler; öğretmen rehberliğinde gerçekleşen geleneksel öğretme ortamları yerine probleme dayalı öğretim gibi öğrenci merkezli yöntemlerle zenginleştirilmiş öğretim ortamlarında, yüzeysel öğrenenlere göre daha yüksek akademik başarı elde etmektedirler (Wilson ve Fowler, 2005; Hall, Ramsay ve Raven, 2004).

Mimirinis ve Bhattacharya (2007)’ya göre derin öğrenme ile daha yüksek nitelikli öğrenme çıktıları arasında bir ilişki söz etmek mümkündür. Nitekim literatüre göre; derin öğrenenler yüzeysel öğrenenlere göre daha yüksek akademik başarı elde etmekte (Cope ve

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011.). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

Staeher, 2005; Minbashian ve diğ., 2004; McParland, Noble ve Livingston, 2004; Richardson ve Price, 2003; Byrne ve diğ., 2002; Zeegers, 2001; Booth ve diğ., 1999; Crawford ve diğ., 1998) ve öğrendiklerini gerçek yaşama daha iyi transfer edebilmektedirler (Murphy ve Tyler, 2005). Derin öğrenenlerin ayrıca bilgilerinde kalıcılık daha fazla (Howe, 1992, akt:Çolak, 2006), uzaktan öğretim ortamına yönelik tutumları daha olumlu (Price, 1997) ve karma öğrenme ortamına yönelik memnuniyetleri daha yüksek olmaktadır (Ellis, Ginns ve Piggott, 2009).

Araştırmanın amacı

Bu çalışmada, karma öğrenme ortamında ders alan üniversite öğrencilerinin akademik başarıları, derse devamları ve Web ortamını düzenli kullanma davranışlarının öğrenme yaklaşımlarına göre incelenmesi amaçlanmıştır. Buna göre aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Karma öğrenme ortamında ders alan derin ve yüzeysel öğrenen öğrencilerin;

1. uygulama sonu akademik başarı testi sonuçları arasında anlamlı fark var mıdır?
2. Web materyalini düzenli kullanma puanları arasında anlamlı fark var mıdır?
3. bir dönem boyunca derslere devamları arasında anlamlı fark var mıdır?

Yöntem

Araştırmada karşılaştırma türü ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Verilerin analizinde gruplar arasında farklılık olup olmadığı bağımsız gruplar için t-testi kullanılarak incelenmiştir. Analizler için SPSS 16.0 paket program kullanılmış ve anlamlılık değeri için % 95 güven aralığı kabul edilmiştir.

Araştırmada Ortam Düzenlemesi

Araştırma, “karma öğrenme ortam”ında gerçekleştirilmiştir. Söz konusu karma öğrenme ortamı ÖTMG dersi için yüz yüze sınıf ortamı ve Web tabanlı öğrenme ortamının harmanlanması ile oluşturulmuştur. Dersin temel kazanımları (i) materyal geliştirme ile ilgili ilkeleri bilme ve (ii) mevcut materyalleri öğrenme ve öğretme ilkeleri açısından değerlendirebilmedir. Öğrenme ortamı bu kazanımlara göre tasarlanmıştır. Buna göre; öğrenenlerin Web tabanlı öğrenme ortamında kendi başına öğrenmeyi gerçekleştirmeleri (bilgi/kavrama düzeyindeki kazanımlar için), yüz yüze sınıf ortamında ise ders öğretmenin rehberliğinde yürütülen tartışmalarla da desteklenen küçük grup çalışmaları planlanmıştır.

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011.). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

Bu amaçla öğrencilerin yüz yüze öğrenme ortamına, Web tabanlı öğrenme ortamındaki ders modüllerini önceden çalışarak ve bu modüllerde verilen ödevleri (toplam 4 ödev) yaparak gelmeleri istenmiştir.

Web materyali, dersi veren öğretim elemanı, öğretim tasarımı uzmanı, program geliştirme uzmanı ve görsel tasarım uzmanlarından oluşan bir ekip tarafından tasarlanmış ve geliştirilmiştir. Web ortamında derse ait içerik (canlandırma, grafik, resim ve tablolar gibi görsel uyarıcılar), konulara yönelik metinler, bir kütüphane, bir sözlük ve izleme testleri bulunmaktadır. Tüm içerik 11 ayrı modüle yerleştirilmiş ve bu modüller hafta hafta erişime açılmıştır. Açılan modüller dönem sonuna kadar açık bırakılmıştır.

Karma öğrenme ortamında öğrencilere yüz yüze derslere gelmeden önce Web ortamına girerek en az iki saat çalışmaları, modül üzerinde yer alan gerekli hazırlık etkinlikleri ile verilmişse ödevleri yapmaları tavsiye edilmiştir. Yüz yüze ortamda ise; büyük grup tartışması ve soru – cevap tekniklerinden yararlanılmış, karmaşık kavram ve ilkeler tartışılmış, öğrencilerin küçük grup çalışmaları yolu ile materyal değerlendirme formları geliştirmeleri, ders öğretmenince getirilen veya ders içeriğine dayalı olarak kendi geliştirdikleri materyalleri değerlendirmeleri sağlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu; 2006 – 2007 eğitim-öğretim yılı Güz döneminde karma öğrenme ortamında verilen Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (ÖTMG) dersini alan, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) ve Yabancı Dil Eğitimi (YDE) bölümü üniversite öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmaya 53’ü (% 58) kız 38’i erkek (%42) olmak üzere toplam 91 öğrenci katılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin % 58’i derin öğrenen, % 42’si ise yüzeysel öğrenen öğrencilerdir. Öğrencilerin hiç biri daha önce bir Web tabanlı öğrenme ortamında ya da karma öğrenme ortamında bulunmamıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmaya veri toplamak amacıyla üç ayrı araç kullanılmıştır. Bunlar, “Ders Çalışma Yaklaşımı Ölçeği”, “Akademik Başarı Testi” ve ise öğrenme yönetim sistemidir.

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011).). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

Ders Çalışma Yaklaşımı Ölçeği (DÇYÖ)

DÇYÖ, üniversite öğrencilerinin öğrenme yaklaşımlarını belirlemek amacıyla Biggs, Kember ve Leung tarafından 2001 yılında geliştirilen “The revised two-factor Study Process Questionnaire’ başlıklı ölçeğin Yılmaz ve Orhan (2011) tarafından Türkçeye uyarlanması ile elde edilmiş bir ölçektir. Ölçek derin yaklaşım ve yüzeysel yaklaşım şeklinde iki ayrı boyutu ölçen toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlamasının Cronbach alfa (α) güvenilirlik değeri derin ve yüzeysel yaklaşım için sırasıyla 0.79 ve 0.73 (Yılmaz ve Orhan, 2010) olarak bulunmuştur.

Akademik Başarı Testi

Öğrencilerin akademik başarı puanları, daha önce de belirtildiği üzere, çalışma grubundaki öğrencilerin ÖTMG dersi sonunda cevapladıkları 30 maddelik akademik başarı testi yoluyla belirlenmiştir. Araştırmacılar dersin belirtke tablosu doğrultusunda 98 maddelik test hazırlayarak, konu alan ve ölçme-değerlendirme açısından dört uzmandan görüş almıştır. Bu test bir önceki yıl dersi alan ÖTMG 3. sınıf öğrencilerine pilot çalışma olarak uygulanmış, madde ayırt edicilik ve madde güçlük değerlerine uygun olmayan maddeler elenerek 32 maddenin testte kalmasına karar verilmiştir. Test çalışma grubuna ÖTMG dersinin başında ve sonunda olmak üzere iki kez uygulanmış, yapılan istatistik analizler sonucunda iki sorunun daha madde ayırt edicilik düzeyleri yetersiz bulunmuş, bu maddelerin testten çıkarılmasının belirtke tablosundaki dağılımı bozmayacağı da belirlenerek söz konusu iki maddenin de çıkarılmasıyla teste son hali verilmiştir. Test materyal geliştirme alanı ile ilgili, 12 tanesi bilgi düzeyinde, 18 tanesi kavrama düzeyinde olmak üzere toplam 30 çoktan seçmeli sorudan oluşmaktadır. Testin güvenilirlik değeri $\alpha=0,77$ (KR_{20}) bulunmuştur.

Öğrenme Yönetim Sistemi (ÖYS)

Kullanılan Lotus Öğrenme Yönetim Sistemi (ÖYS) Web tabanlı öğrenme ortamında yer alan ders modüllerinin üzerine gömülü olan ve öğrencilerin erişimlerini denetleyerek kayıt altına alan bir program paketidir. ÖYS üzerindeki veriler yoluyla öğrencilerin Web ortamına devam puanları belirlenmiştir.

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011).). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde bağımsız gruplar için t-testi kullanılmış ve farklılıklar % 95 güven aralığında test edilmiştir. İstatistiksel analizler için SPSS 16.0 paket programı kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen verilerin araştırma problemlerine göre analizleri sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlar sunulmaktadır.

Araştırmanın Birinci Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ilk problemi “karma öğrenme ortamında ders alan derin ve yüzeysel öğrenen öğrencilerin uygulama sonu akademik başarı testi sonuçları arasında anlamlı fark var mıdır?” şeklindedir. Bu probleme yönelik bağımsız grup t-testi sonuçları Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1. Akademik başarı testi puanlarının öğrenme yaklaşımına göre bağımsız grup t-testi sonuçları

Öğrenme Yaklaşımı	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Derin	53	14,51	2,736	89	-1,162	,249
Yüzeysel	38	15,21	2,979			

Tablo 1’de görüldüğü gibi derin ve yüzeysel öğrenme yaklaşımına sahip öğrencilerin akademik başarı puan ortalamaları arasından istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamaktadır [$t_{(89)} = -1.162$, $p > .05$]. İlgili literatürdeki araştırmaların önemli bir kısmında derin öğrenen öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek bulunduğu görülmektedir (Buck, 2008; Byrne, Flood ve Willis, 2002; Ellez ve Sezgin, 2002; Ng, 2002; Zeegers, 2001; Futch, 2005; Tuckman, 2002; Khine ve Lourdasamy, 2003). Bu problemde elde edilen bulgu ise her iki öğrenme yaklaşımına sahip öğrencilerin ortamdaki başarıları arasında anlamlı fark olmadığını göstermektedir.

Karma öğrenme ortamlarının temel çıkış noktası, yüz yüze öğrenme ve Web tabanlı öğrenme ortamlarının öğretimsel açıdan avantajlı özelliklerinin öğrenenlerinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere en uygun şekilde harmanlanmasıdır (Sitzmann ve diğ., 2006). Bu harmanlama ile yüz yüze öğretimin sağladığı bireyler arası etkileşimin getirdiği faydalarla, Web ortamındaki çoklu ortam materyalleri üzerinde bireysel tercihlere göre kendi

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011).). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

adımlarıyla ilerleyerek çalışmanın sağladığı faydalar bir araya getirilmekte (Kerres ve de Witt, 2003; Masie, 2006), böylelikle daha yüksek seviyede akademik çıktılar elde edilmesi sağlanmaktadır (Zhao ve diğ, 2005). Tablo 1'deki bulgular, bu tür uygulamalarla oluşturulacak öğrenme ortamlarının yüzeysel öğrenenlerin öğrenme ile ilgili dezavantajlarını azaltmasının ya da ortadan kaldırmasının mümkün olduğu yönünde değerlendirilebilir.

Ek olarak Web tabanlı öğrenme ortamı sayesinde çalışmadaki öğrenciler ders çalışma konusunda kendi tercihlerine göre (diledikleri yerde, diledikleri zaman, ihtiyaç duydukları sürece) hareket edebilmişlerdir. Buradan hareketle, yeni ve nasıl kullanılacağı hakkında söz sahibi oldukları bir ortama girmelerinin, yüzeysel öğrenenlerin akademik başarılarının derin öğrenenlerle aynı seviyeye erişmesinde bir etken olduğu söylenebilir.

Diğer yandan öğrenme yaklaşımları bireysel farklılıklar çerçevesinde ele alınan bir özelliktir. Karma öğrenme ortamlarında bireysel farklılıklarla ilgili yapılmış sınırlı sayıda araştırma içinde sadece bir tanesinde akademik başarı ile bireysel farklılık arasındaki ilişki - öğrenme stilleri boyutunda- ele alınmıştır (Olapiriyakul ve Scher, 2006). Söz konusu araştırma ile elde edilen bu çalışmanın birinci probleminden elde edilen bulgular bir arada değerlendirildiğinde, karma öğrenme ortamının öğrencilerin bireysel farklılıklarına hitap eden bir öğrenme ortamı sunduğu düşünülebilir. Özetle, araştırmanın birinci alt problemine ait bulgu; karma öğrenme ortamının, her iki öğrenme yaklaşımına sahip öğrencilere de beklenen kazanımları elde etme yönünde etkili bir öğrenme ortamı sunduğu şeklinde yorumlanmaktadır.

Araştırmanın İkinci Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci problemi “karma öğrenme ortamında ders alan derin ve yüzeysel öğrenen öğrencilerin, Web materyalini düzenli kullanma puanları arasında anlamlı fark var mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Öğrencilerin Web materyalini düzenli kullanma puanları ÖYS üzerinden elde edilen sürekli bir veridir. Araştırma sırasında, öğrencilere her hafta yüz yüze derse gelmeden önce ilgili haftaya ait modüle girerek gerekli çalışmalarını yapmalarını tavsiye edilmiştir. Dolayısıyla Web materyalini düzenli kullanma davranışı, açılan her modüle geciktirmeden, önerilen tarih aralığında girmeyi gerektirmektedir. Araştırmacılar her öğrencinin kaç adet modüle önerilen zamanda girdiğine dair verileri ÖYS'ten çekmiş ve elde edilen sayıların toplanması ile her bir öğrenci için ‘Web materyalini düzenli kullanma puanı’ elde edilmiştir. Web materyalini düzenli kullanma puanı 0 ile 11 arasındadır.

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

Her iki öğrenme yaklaşımına sahip öğrencilerin Web materyalini düzenli kullanma puanları arasında öğrenme yaklaşımına göre anlamlı fark bulunup bulunmadığını anlamak üzere bağımsız grup t-testi yapılmıştır. Bu testin sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin web materyalini düzenli kullanma puanlarının öğrenme yaklaşımına göre bağımsız grup t-testi sonuçları

Öğrenme Yaklaşımı	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Derin	53	7,45	2,945	81,35	1,678	,097
Yüzeysel	38	6,42	2,853			

Tablo 2’deki bulgulara göre, derin öğrenenlerin Web materyalini düzenli kullanma puan ortalamaları 7.45, yüzeysel öğrenenlerin ortalamaları ise 6.42’dir. Bu ortalamalar arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir [$t_{(81)}=1,678$, $p>.05$]. Araştırmanın öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarının Web materyalini düzenli kullanma üzerinde fark yaratmaması yüzeysel öğrenenlerin ders çalışma yaklaşımları ile ilgili literatürle uyumlu bulunmamıştır.

Derin öğrenme yaklaşımının kavramsal çerçevesi incelendiğinde; derin öğrenenlerin daha nitelikli bir öğrenme süreci oluşturdukları (Çolak, 2006), bağımsız çalışmayı tercih ettikleri ve Web tabanlı öğrenme ortamlarının kullanılmasını pozitif algıladıkları (Mimirinis ve Bhattacharya, 2007) görülmektedir. Bu nedenle derin öğrenenlerin Web materyalini düzenli kullanma ortalamalarının 7.45 olması bu öğrenciler için doğal bir davranış olarak görülebilir. Buna karşılık yüzeysel öğrenenler minimum çabayla minimum gerekleri karşılama eğiliminde olan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Edwards, 1999). Yine bu öğrencilerin zaman yokluğundan yakındıkları, dersle ilgili yapmaları gereken çalışmaların gerektirdiği süre konusunda endişeli oldukları (Leung ve Kember, 2003) ve Web tabanlı öğrenme ortamındaki görevleri yarım bırakabildikleri görülmektedir (Mimirinis ve Bhattacharya, 2007).

Tablo 2’deki bulguların yukarıdaki tartışma ile tam olarak örtüşmediği düşünülebilir. Bu çalışmada yer alan yüzeysel öğrenen öğrencilerin literatürde tanımlandığı şekilde davranışları durumunda Web ortamındaki materyali düzenli bir şekilde kullanmamaları beklenirdi. Yüzeysel ve derin öğrenen öğrencilerin Web materyallerini düzenli kullanma puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark çıkmaması; bu durumun gerçekleşmediğini, yüzeysel öğrenen öğrencilerin de Web materyalini derin öğrenen öğrenciler kadar düzenli

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011.). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

kullandıklarını göstermektedir. Yüzeysel öğrenme yaklaşımına sahip öğrencilerin Web tabanlı ortamda literatür doğrultusunda kendilerinden beklenenin dışında hareket etmelerinin arkasındaki sebep olarak dersin Web tabanlı kısmının tamamlayıcısı olarak yüz yüze öğretimden faydalanmış olunması düşünülebilir. Diğer bir deyişle öğrencilerin, -karma öğrenme ortamının tasarımının bir getirisi olarak- Web tabanlı ortamı gerektiği gibi kullanmış olmaları mümkündür.

Yine ikinci probleme ait bu bulgu; birinci problemin her iki öğrenme yaklaşımına sahip öğrencilerin akademik başarılarının denk olduğu bulgusunu açıklayan bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin Web ortamındaki materyalleri düzenli kullanmalarının akademik başarıları üzerinde olumlu katkısı olduğu düşünülebilir.

Araştırmanın Üçüncü Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü problemi, “karma öğrenme ortamında ders alan derin ve yüzeysel öğrenen öğrencilerin bir dönem boyunca derslere devamları arasında anlamlı fark var mıdır?” şeklindedir. Bu problemin ‘yüz yüze derse devam’ ve ‘Web ortamına devam’ şeklindeki iki boyutu aşağıda ayrı ayrı incelenmiştir:

Yüz yüze öğrenme ortamına devam

Bu çalışmada kullanılan yüz yüze ortama devam puanları, yoklamaların takibi yoluyla elde edilmiştir. Vizenin yapıldığı ve resmi tatile isabet eden birer haftada yoklama alınmamıştır. Buna göre yoklama alınan 13 hafta için yüz yüze derse devam ortalamaları (ve yüzdeleri); derin öğrenen öğrenciler için 10.28 (79%), yüzeysel öğrenen öğrenciler için 9.66 (74 %) ve tüm grup için 10.02 (77%)’dir. Her üç ortalamanın da derse zorunlu devam oranı olan % 70’in üstünde olduğu anlaşılmaktadır.

Bu aşamada öğrencilerin yüz yüze derse devamlarının öğrenme yaklaşımına göre anlamlı fark gösterip göstermediğine bağımsız grup t-testi ile bakılmıştır. Bu teste ait bulgular Tablo 3’de sunulmaktadır:

Tablo 3. Öğrencilerin yüz yüze derse devam puanlarının öğrenme yaklaşımına göre bağımsız grup t-testi sonuçları

Öğrenme Yaklaşımı	N	\bar{X}	Sd	df	t	p
Derin	53	10,28	1	78	1,328	,188
Yüzeysel	38	9,66				

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

Tablo 3’deki bulgular derin ve yüzeysel öğrenen öğrencilerin yüz yüze derse puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığını göstermektedir [$t_{(78)}=1,328$, $p>.05$]. Derse devam konusunda yüzeysel öğrenen öğrencilerin puanlarının ortalamasının derin öğrenen öğrencilerin ortalamalarına bu kadar yakın olması yüzeysel öğrenen öğrencilerin “derse ancak gerektiği kadar çalışma stratejisi uyguladıkları (Gordon ve Debus, 2002)” şeklindeki genel özelliklerine aykırı olarak bu öğrencilerin de derse devam etmeye önem verdikleri şeklinde değerlendirilebilir.

Bu bulgu karma öğrenme ortamları içinde yüz yüze öğretimin önemli bir unsur olduğu, öğrencilerin bu ortamdaki etkileşimi gerek sosyalleşme gerekse etkili öğrenme için bir gereklilik olarak nitelendirdikleri yönündeki araştırmalarla (Hanson ve Clem, 2004; Hoffmann, 2004; Owston, Garrison ve Cook, 2004) paralellik arz etmektedir. Bulguya dayalı olarak öğrencilerin yüz yüze öğretim ortamına zorunluluktan değil tercih ederek geldiklerini düşünmek mümkündür.

Web ortamına devam

Araştırmacılar her öğrencinin modüllerin her birine kaçar kez girdiğine dair verileri ÖYS’ten çekmiş ve elde edilen sayıların toplanması ile her bir öğrenci için ‘Web ortamında derse devam puanları’ elde etmişlerdir. Bu puanlar için alt sınır hiçbir modüle hiçbir zaman girmemek olarak değerlendirilecek olan 0 iken bir üst sınır söz konusu değildir. Bulgulara göre Web ortamında derse devam puanları (ve modül başına düşen giriş ortalamaları) tüm grup için % 43.95 (3.99) , derin öğrenen öğrenciler için % 46.23 (4.20), yüzeysel öğrenen öğrenciler için ise % 40.76 (3.70)’dır. Bu bulgulara göre, çalışma grubundaki öğrenciler her bir modüle ortalama dörder kez girmişlerdir. Bu durum öğrencilerin ihtiyaç hissettikleri zamanlarda, modüllere tekrar tekrar eriştiklerini göstermektedir.

Derin ve yüzeysel öğrenen öğrencilerin Web ortamında derse devam ortalamaları arasında öğrenme yaklaşımına göre anlamlı fark bulunup bulunmadığını anlamak üzere bağımsız grup t-testi yapılmış ve sonuçları Tablo 4’de verilmiştir:

Table 4. Öğrencilerin web ortamında derse devam puanlarının öğrenme yaklaşımına göre bağımsız grup t-testi sonuçları

Öğrenme Yaklaşımı	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Derin	53	46,23	16,12	89	-1,591	,115
Yüzeysel	38	40,76	16,19			

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011.). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

Tablo 4’deki bulgulara göre, derin ve yüzeysel öğrenen öğrencilerin Web ortamında derse devam puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir [$t_{(89)}=-1,591$, $p>.05$]. Bu durum öğrencilerin, farklı öğrenme yaklaşımlarına rağmen, Web tabanlı ortamlarla benzer şekilde etkileşime girdiklerini ve benzer faydalar elde ettiklerini düşündürülebilir.

Derin öğrenen öğrencilerin öğrenme materyali ile –istatistiksel olarak anlamlı derecede olmasa da- daha fazla etkileşimde bulunmaları, derin öğrenme yaklaşımının genellikle öğrenme ortamlarına katılım ile ilişkilendirildiği (Ramsden, 1991) dikkate alındığında şaşırtıcı bir bulgu değildir. Bu çalışmada Web ortamında öğrencilere sunulan materyallerin içeriğinin bilgi aktarımının yanı sıra çoklu ortam uygulamaları, konu alanı ile ilgili etkileşimli / etkileşimsiz örnekler yoluyla bilgiyi pekiştiren uygulamalar sunduğu düşünüldüğünde, derin öğrenen öğrencilerin konuyu derinlemesine öğrenmek için materyali tekrar tekrar kullanmaları beklenen bir sonuçtur. Şaşırtıcı olan yüzeysel öğrenen öğrencilerin de Web ortamına devamlarının derin öğrenenlerinkine çok yakın olması ve anlamlı fark göstermemesidir.

Öğrencilerin Web ortamında derse devamlarının öğrenme yaklaşımına göre anlamlı bir fark göstermemesi yüzeysel öğrenen öğrencilerin ders çalışma için kullandıkları stratejilerle ilgili literatürle uyumlu değildir. Literatürde derin yaklaşım, verilen görevi gerçekleştirmek üzere uygun çıktılara erişmeyi sağlayacak etkinlikler şeklinde tanımlanırken; yüzeysel yaklaşım, ulaşılmak istenen hedef açısından yetersiz, bilişsel açıdan düşük seviyede etkinlikleri ifade etmektedir (Biggs, 1999). Smith ve Colby’ye (2007) göre bireyin yüzeysel yaklaşımı sergilemesi durumunda, öğrenme görevi ile etkileşimi de en az düzeydedir. Hâlbuki bu çalışmada yüzeysel yaklaşıma sahip öğrencilerin, kendilerine “öğrenme ile ilgili bir görev” olarak tanımlanan Web tabanlı ortamlarla etkileşimlerinin derin öğrenen öğrencilere yakın bir ortalama olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle bu çalışmada elde edilen bulgular, yüzeysel öğrenme yaklaşımına sahip öğrencilerin kendilerine sunulan Web ortamından derin yaklaşıma sahip öğrenciler kadar istifade etme yolunu seçtiklerini göstermektedir. Bir açıdan bakıldığında, Web tabanlı öğrenme ortamı öğrencilerin okulda buldukları saatler dışında da bir öğretim ortamına girmelerini ve ders çalışmalarını gerektirmektedir. Bu gerekliliğin ağır bir iş yükü haline gelmesi beraberinde öğrencileri yüzeysel öğrenmeye yöneltme riskini de getirebilir (Lizzio, Wilson ve Simons, 2002). Ne var ki bu çalışmada yüzeysel öğrenen öğrencilerin Web ortamına devamlarının

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011.). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

derin öğrenenlerle çok yakın olmasından hareketle, okul dışı bu çalışmalarını ağır bir iş yükü olarak görmedikleri sonucuna varılabilir. Sonuç olarak Web tabanlı ortamın, geliştirilmesindeki amaç doğrultusunda –öğrenme yaklaşımı ne olursa olsun- tüm öğrenciler tarafından öğrenme için yararlı bir ortam olarak görüldüğü, tüm öğrencilere hitap eden bir ortam olduğu ve bu sebeple tekrar tekrar erişildiği yargısına varılabilir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, karma öğrenme ortamında ders alan, derin ve yüzeysel olmak üzere farklı öğrenme yaklaşımlarına sahip üniversite öğrencilerinin akademik başarıları, web materyalini kullanma davranışları ve yüz yüze ve Web ortamındaki derslere devamları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma, farklı öğrenme yaklaşımına (derin ve yüzeysel) sahip öğrenenler açısından çok dikkat çekici ve bir o kadar da üzerinde düşünülmesi gereken sonuçları ortaya koymuştur. Sonuçlara göre; karma öğrenme ortamında ders alan derin ve yüzeysel öğrenen öğrencilerin akademik başarı puanları, Web materyalini düzenli kullanma davranışları ile yüz yüze ve Web ortamındaki derse devamları öğrenme yaklaşımlarına göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermemektedir. Elde edilen sonuçlar, derin öğrenenlerin özellikleri dikkate alındığında beklenen sonuçlar olmakla beraber, yüzeysel öğrenen öğrenciler açısından şaşırtıcı bulunmuştur. Yüzeysel öğrenme yaklaşımına sahip öğrenenler karma öğrenme ortamında derin öğrenenlerle aynı yararı sağlamışlardır.

Öğrenme yaklaşımları alanı ile ilgili literatüre göre, derin öğrenenler var olan bilgilerini yeni bilgilerle ilişkilendiren, karşılaştırma, sınama, başka disiplinlerdeki konularla ilişkilendirme gibi aktif süreçleri işe koşan bireylerdir. Marton ve Säljö (1976) derin öğrenme yaklaşımı sergileyen öğrencilerin, üzerinde çalıştıkları materyal üzerinde hâkimiyet kurma ve var olan bilgi tabanı ile bütünleştirme eğiliminde olduğunu ifade etmektedirler. Çünkü derin yaklaşımı benimseyen öğrencilerin temel amaçları anlamaktır. Diğer yandan yüzeysel öğrenenler, materyali daha sonra sınav, vb. ortamlarda performansa dönüştürmek üzere geçici olarak ezberleme eğiliminde olan, öğrenme ile ilgili görevleri dışsal birer dayatma olarak algılayan, temel amaçları derste kendilerinden bekleneni yerine getirmek olan öğrenenler olarak tanımlanırlar. Derin ve yüzeysel öğrenenlerle ilgili tüm bu özellikler, yapılan araştırmaların önemli bir kısmında yüzeysel öğrenen öğrencilerin akademik başarıları ve ders yönelik içerik ve materyallerle etkileşimlerinin derin öğrenenlere göre

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha düşük olduğunu göstermektedir (Buck, 2008; Byrne, Flood ve Willis, 2002; Ellez ve Sezgin, 2002; Ng, 2002; Zeegers, 2001).

Diğer yandan ders çalışma süreçlerinde ‘güdülenme’ ve ‘strateji’ şeklinde iki temel etkenin varlığı söz konusudur. Öğrenme yaklaşımlarıyla ilgili alanyazın derin öğrenenlerin ders çalışma ile ilgili güdülenmelerinin yüksek olduğunu ve ders çalışırken doğru stratejileri seçip kullandıklarını göstermektedir. Buna karşılık yüzeysel öğrenenlerin kendilerine verileni anlayamamalarının sebebi olarak anlamaya çalışamamaları (Ramsden, 1991) gösterilebilir. Diğer bir deyişle derin öğrenenler öğrenmeye ikna olmuşlardır ve bu güdülenme sebebiyle doğru öğrenme stratejileri kullanmaktadırlar. Buna karşılık yüzeysel öğrenenler gerçekten öğrenmek istemedikleri için ders çalışırken ezberleme ve ders geçmeye yönelik stratejileri kullanmaktadırlar.

Bireylerin öğrenme yaklaşımlarının incelenmesi –özellikle de öğretimin niteliğine göre değiştiği dikkate alındığında-, öğrenen ve bulunduğu öğretim ortamı arasındaki etkileşime odaklanılması açısından önemli bir fayda sağlamaktadır (The Oxford Learning Institute, 2006). Bu kapsamda öğrencinin öğrenme yaklaşımını etkileme ve değiştirmenin mümkün olması öğretim açısından önemlidir (Ramsden, 1991). Nitekim eldeki bu çalışmada araştırmanın hiçbir boyutu için derin ve yüzeysel öğrenenler arasında anlamlı fark çıkmaması etkili ve doğru tasarlanmış bir öğrenme ortamının, bireyin tercih ettiği öğrenme yaklaşımını terk edip derin öğrenme yaklaşımına uygun davranabileceğini düşündürmektedir. Bireyler her ne kadar geçmişten bugüne getirdikleri mevcut öğrenme deneyimlerinden, kendi güdülenmelerinden ve yatkınlıklarından yola çıkarak edindikleri belirli bir öğrenme yaklaşımını sürekli kullanma eğiliminde olsalar da (Biggs, 1999), öğrenme yaklaşımı öğrenme stilleri gibi değişmez bir bireysel farklılık değildir. Yeni bir öğrenme ortamında hangi yaklaşımın kullanılacağı konusunda belirleyici olan ağırlıklı olarak daha önceki deneyimlerdir (Ramsden, 1991). Ancak birey, içinde bulunduğu öğretim ortamının değiştiğini algıladığı takdirde yaklaşımını da yeniden düzenleyebilir (Biggs, 1994).

Nitekim bu çalışmada kullanılan karma öğrenme ortamının; derin öğrenen öğrencilerin beklentilerini karşılamamanın yanı sıra yüzeysel öğrenen öğrencileri de öğrenme ortamından sunduğu özelliklerden yararlanmaya yönelttiği düşünülmektedir. Çalışmada yüzeysel öğrenenlerin ilk defa deneyimledikleri karma öğrenme ortamı ile derin öğrenme

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

yaklaşımına uygun davrandıkları ve derin öğrenenlerle yakın performans sergiledikleri düşünülebilir. Öğrenme yaklaşımının öğrenme ortamından etkilendiğine dair araştırma bulgularının varlığı bu görüşü destekler niteliktedir (Wilson ve Fowler, 2005; Price, 1997; Lizzio, Wilson ve Simons, 2002; Gordon ve Debus, 2002; Hall, Ramsey ve Raven, 2004) .

Karma öğrenme ortamları –farklı öğretim ortamlarının etkili yönlerini iyi bir öğretim tasarımı ile harmanlanarak geliştirildikleri takdirde- öğrenme etkinliğine olumlu katkılar sunabilen ortamlardır. Yapılan araştırmaların önemli bir kısmı karma öğrenmenin salt yüz yüze ve salt uzaktan öğretime nazaran daha yüksek öğrenme çıktısı ile sonuçlandığını göstermektedir (Tuckman, 2002; Usta, 2007; King, 2002; Sitzmann, Kraiger, Stewart ve Wisner, 2006; Ünsal, 2007). Yine bu ortamlar bireysel farklılıklara da hitap eden ortamlardır (Erdem, 2008; Orhan, 2007).

Sonuç olarak çalışmanın bulguları ve yapılan tartışma doğrultusunda karma öğrenme ortamının; bireysel farklılıklara hitap eden ve öğrencileri derse devam, dersle ilgili materyali düzenli kullanma davranışları açısından olumlu yönde güdüleyen bir ortam olduğu ve dolayısıyla daha ileri öğrenme çıktılarında zemin hazırladığı düşünülmektedir. Tüm bu özellikleri karma öğrenme ortamını gerek yüz yüze gerekse uzaktan öğretime göre daha avantajlı bir noktaya taşımaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak; üniversitelerde farklı öğrenme yaklaşımlarına sahip öğrencilerin akademik başarılarını desteklemek ve onları derslere karşı güdülemek için lisans düzeyindeki derslerde karma öğrenme ortamı oluşturulması bir başka deyişle, yüz yüze öğrenme/öğretme ortamları ile web tabanlı uzaktan öğretim uygulamalarının birlikte kullanılması önerilmektedir. İlerideki çalışmalarda; benzer araştırmaların karma öğrenme ortamında deneyimli ve deneyimsiz çalışma grupları ve farklı fakülteler için ile tekrarlanması, farklı öğrenme yaklaşımlarına sahip öğrencilerin web tabanlı öğrenme ortamlarındaki davranışlarının daha detaylı izlenmesi, öğrencilerin öğrenme yaklaşımları üzerinde karma, yüz yüze ve uzaktan öğrenme gibi farklı öğrenme ortamlarının etkisini belirlemek üzere deney / kontrol gruplu deneysel desenlere sahip araştırma modellerine dayalı çalışmaların yapılması ve diğer bireysel farklılıkların da karma öğrenme ortamlarındaki etkisinin araştırılması önerilmektedir. Son olarak; literatür bireylerin geliştirilen etkili öğrenme ortamlarında benimsedikleri öğrenme yaklaşımını değiştirebildiklerini göstermektedir. Yapılacak farklı araştırmalarda geliştirilecek öğrenci

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

merkezli öğrenme ortamlarının öğrencilerin genelde benimsedikleri öğrenme yaklaşımını değiştirip değiştirmediğinin incelenmesi de önerilebilir.

Kaynakça

- Akkoyunlu, B., Yılmaz M. S. (2007). A Study On Students' Views On Blended Learning Environment. *Turkish Online Journal of Distance Education*, Article: 3.
- Allen, I. E., Seaman, J. (2008). *Staying the Course. Online Education in the United States*. The Sloan Consortium (Sloan-C).
- Biggs, J.(1999). What the Student Does: Teaching for Enhanced Learning. *Higher Education*., 18(1).
- Biggs, J., Kember, D., Leung, D.Y.P. (2001). The Revised Two-Factor Study Process Questionnaire:R-SPQ-2F. *British Journal of Educational Psychology*, 71(1), 133-149.
- Buck, M.E. (2008). *The Association Between Student Approaches to Studying, Students' Evaluations of Teaching Effectiveness and Measures of Student Learning*. California: TUI University College of Education. Yayınlanmamış doktora tezi.
- Byrne, M., Flood, B., Willis, P. (2002). Approaches to Learning of European Business Students. *Journal of Further & Higher Education*, 26(1), 19-28.
- Cope, C., Staehr, L. (2005). Improving students' learning approaches through intervention in an information systems learning environment. *Studies in Higher Education*, 30(2), 181 - 197.
- Crawford, K., Gordon, S., Nicholas, J., Prosser,M. (1998). Qualitatively Different Experiences Of Learning Mathematics at University . *Learning and Instruction*, 8(5), 455-468.
- Cuthbert, P. F. (2005).. The student learning process: Learning styles or learning approaches? *Teaching in Higher Education*, 10(2), 235-249.
- Çolak, E. (2006). *İşbirliğine Dayalı Öğretim Tasarımının Öğrencilerin Öğrenme Yaklaşımlarına, Akademik Başarılarına Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış doktora tezi.
- Dabbagh, N., Banan-Ritland, B. (2005). *Online Learning Concepts, Strategies and Applications*. Upper Saddle River, New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Davies, A. Ramsay, J., Lindfield, H., Couperthwaite, J. (2005). A blended approach to learning: added value and lessons learnt from students' use of computer-based materials for neurological analysis. *British Journal of Educational Technology*, 6(5).
- DPT (2010). *Bilgi Toplumu İstatistikleri 2010*. T.C.Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı. Ankara. http://www.bilgitoplumu.gov.tr/Documents/1/Yayinlar/BilgiToplumuIstatistikleri_2010.pdf adresinden 30 Nisan 2011 tarihinde erişildi.
- Duff, A., Boyle, E., Dunleavy, K., Ferguson, J. (2004). The Relationship Between Personality, Approach to Learning and Academic Performance. *Personality and Individual Differences*, 36, 1907-1920.

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

-
- Edwards, P.S. (1999). *The impact of instructional interventions on students' learning approaches, attitudes, and Achievement*. Sydney: Curtin University of Technology, Faculty of Education. Yayınlanmamış doktora tezi.
- Ellez, A.M., Sezgin, G. (2002). Öğretmen Adaylarının Öğrenme Yaklaşımları. *V. Ulusal Fen Bilimleri Matematik Eğitimi Kongresi*. ODTÜ Kültür Kongre Merkezi, Ankara.
- Ellis, R. A., Goodyear, P., Prosser, M., O'Hara. (2006). How and what University students learn through online and face-to-face discussion: conceptions, intentions and approaches. *Journal of Computer Assisted Learning*, 22(4), 244-256.
- Ellis, R.A., Ginns, P., Piggott, L. (2009). E-learning in higher education: some key aspects and their relationship to approaches to study. *Higher Education Research & Development*, 28(3), 303-318.
- Entwistle, N. (1997). Reconstituting approaches to learning: A response to Webb. *Higher Education*, 33(2), 213-218.
- Futch, L.S. (2005). *A study of blended learning at a metropolitan research university*. University of Central Florida, Department of Educational Research, Technology and Leadership. Yayınlanmamış doktora tezi.
- Garrison, D.R., Hanuka, H. (2004). Blended Learning: Uncovering its transformative potential in higher education. *Internet and Higher Education*, 7, 95-105.
- Gordon, C., Debus, R. (2002). Developing deep learning approaches and personal teaching efficacy within a preservice teacher education context. *British Journal of Educational Psychology*, 72, 483-511.
- Graham, C.R. (2006). "Blended Learning Systems. Definition, Current Trends, and Future Directions". (eds. C. J. Bonk, & C. R. Graham). *The Handbook of Blended Learning*. San Fransisco: Pfeiffer: 3-21.
- Guri-Rosenblit, S. (2005). 'Distance education' and 'e-learning': Not the same thing. *Higher Education*, 49(4), 467-493.
- Hall, M., Ramsay, A., Raven, J. (2004). Changing the learning environment to promote deep learning approaches in first-year accounting students. *Accounting Education*, 13(4), 89-505.
- Hanson, K.S., Clem, F.A. (2006). "To Blend or Not to Blend: A Look at Community Development via Blended Learning Strategies". (ed. C. J. Bonk, & C. R. Graham) *The Handbook of Blended Learning*. San Fransisco: Pfeiffer: 136-153.
- Kerres, M., de Witt, C. (2003). A Didactical Framework for the Design of Blended Learning Arrangements. *Journal of Educational Media*, 28(2-3), 101-113.
- Khine, M.S., Lourdusamy, A. (2003). Blended learning approach in teacher education: combining face-to-face instruction, multimedia viewing and online discussion. *British Journal of Educational Technology*, 34(5), 671-675.
- Lapuh B., Rugelj, J.J. (2007). Blended Learning -- An Opportunity to Take the Best of Both Worlds. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 2(3), 29-33.

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

Leung, D. L. P., Kember, D. (2003). The Relationship Between Approaches to Learning and Reflection Upon Practice. *Educational Psychology*, 23(1), 61-71.

Lizzio, A., Wilson, K., Simons, R. (2002). University Students' Perceptions of the Learning Environment and Academic Outcomes: implications for theory and practice. *Studies in Higher Education*, 27(1), 27-52.

Lynch, R., Dembo, M. (2004). The Relationship Between Self-Regulation and Online Learning in a Blended Learning Context. *The International Review of Research in Open and Distance Learning*, 5(2): Article 5.2.5.

Marton, F., Säljö, R. (1976). On Qualitative Differences in Learning: I – Outcome and Process. *British Journal of Educational Psychology*, 46, 4-11.

Masie, E. (2006). "The Blended Learning Imperative". (eds.C. J. Bonk, & C. R. Graham). *The Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs*. San Francisco: Pfeiffer: 22-26.

McParland, M., Noble, L.M., Livingston, G. (2004). The effectiveness of problem-based learning compared to traditional teaching in undergraduate psychiatry. *Medical Education*, 38, 859–867.

Mimirinis, M., Bhattacharya, M. (2007). Design of Virtual Learning Environments for Derin Learning. *Journal of Interactive Learning Research*, 18(1), 55-64.

Minbashian, A., Huon, G.F., Bird, D.K. (2004). Approaches to studying and academic performance in short-essay exams. *Higher Education*, 47, 161-176.

Murphy, S.M., Tyler, S. (2005). The Relationship Between Öğrenme Yaklaşımies to Part-Time Study of Management Courses and Transfer of Learning to the Workplace. *Educational Psychology*, 25(5), 455–469.

Ng, C. (2002). Relations Between Motivational Goals, Beliefs, Strategy Use and Learning Outcomes Among University Students in a Distance Learning Mode: A Longitudinal Study. *Annual Conference of Australian Association for Research in Education*. Brisbane.

Olapiriyakul, K., Scher, J.M. (2006). A guide to establishing hybrid learning courses: Employing information technology to create a new learning experience, and a case study. *The Internet and Higher Education*, 9(4), 287-301.

Orhan, F. (2007) Applying Self-Regulated Learning Strategies in a Blended Learning Instruction. *World Applied Sciences Journal*, 4(2).

Orhan, F. (2008). Redesigning A Course For Blended Learning Environment. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*; 9(1), Article 3.

Osguthorpe, R.T., Graham, C.R. (2003). Blended Learning Environments. *Quarterly Review of Distance Education*, 4(3), 227-233.

Ouzts, K. (2006). Sense of community in online courses. *Quarterly Review of Distance Education*, 7(3), 285-296.

- Yılmaz, M.B., Orhan, F. (2011). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>
-
- Owston, R.D., Garrison, D.R., Cook, K. (2006). "Blended Learning at Canadian Universities: Issues and Practices". (eds.C. J. Bonk, & C. R. Graham). *The Handbook of Blended Learning*. San Fransisco: Pfeiffer: 338-349.
- Parkinson, D., Greene, W., Kim, Y., Marioni, J. (2003). Emerging themes of student satisfaction in a traditional course and a blended distance course. *TechTrends*, 47(4), 22-28.
- Price, N. (1997). *An Investigation of the Relationships Between Learning Context, Student Approach to Learning and Student Learning Outcomes in Distance Education*. Montreal: McGill University Department of Educational and Counselling Psychology. Yayınlanmamış doktora tezi.
- Prosser, M., Trigwell, K. (1999). Relational Perspectives on Higher Education Teaching and Learning in the Science. *Studies in Science Education*, 33(1), 31-60.
- Ramsden, P. (1991). *Learning to Teach in Higher Education*. London: RoutledgeFalmer. Retrieved from books.google.com.
- Richardson, J.T., Price, L. (2003). Approaches to Studying and Perceptions of Academic Quality in Electronically Delivered Courses. *British Journal of Educational Technology*, 34(1), 45-56.
- Rovai, A.P., Wighting, M.J., Jing, L. (2005). School Climate. *Quarterly Review of Distance Education*, 6(4), 361-374.
- Schlosser, L.A., Simonson, M.R. (2006). *Distance Education: Definition and Glossary of Terms*. Information Age Publishing.
- Schweizer, K., Weidenmann, M., Bernd, P. (2003). Blended Learning as a Strategy to Improve Collaborative Task Performance. *Journal of Educational Media*, 28(2/3), 211-224.
- Sitzmann, T., Kraiger, K., Stewart, D., Wisher, R. (2006). The Comparative Effectiveness Of Web-Based And Classroom Instruction: A Meta-Analysis. *Personnel Psychology*, 59, 623-664.
- Smith, T.W., Colby, S.A. (2007). Teaching for Deep Learning. *The Clearing House*, 80(5), 205-210.
- The Oxford Learning Institute. (2006). *Student Approaches to Learning*. <http://www.learning.ox.ac.uk/files/Student%20Approaches%20to%20Learning.pdf> adresinden 12.10.2006 tarihinde erişildi.
- Tuckman, B.W. (2002). Evaluating ADAPT: a hybrid instructional model combining Web-based and classroom components. *Computers & Education*, 39(3), 261-269.
- TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu. (2011). *Hanelerde Bilişim Teknolojileri Kullanım*. Ankara. http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=60&ust_id=2 [15.08.2011].
- Usta, E. (2007). *Harmanlanmış Öğrenme Ve Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarının Akademik Başarı Ve Doyuma Etkisi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış doktora tezi.

Yılmaz, M.B, Orhan, F. (2011). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının, web materyalini kullanma davranışlarının ve devamlarının öğrenme yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences* [Online]. 8-2 Available: <http://www.insanbilimleri.com/en>

Vaughan, N. (2007). Perspectives on Blended Learning in Higher Education. *International Journal on E-Learning*, 6(1), 81-94.

Wilson, K., Fowler, J. (2005). Assessing the impact of learning environments on students' approaches to learning: comparing conditional and action learning designs. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 30(1), 87-101.

Yılmaz, M. B., Orhan, F. (2011). Ders Çalışma Yaklaşımı Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 56 – 68.

YÖK, Yüksek Öğretim Kurumu (2011). <http://uek.aof.edu.tr/default.aspx>

Zeegers, P. (2001). Approaches to learning in science: A longitudinal study. *British Journal of Educational Psychology*, (71), 115–132.

Zhao, Y., Lei, J., Yan, B., Tan, S. (2005). What makes the difference? A practical analysis of research on the effectiveness of distance education. *Teachers College Record*, 107, 1836–1884.